

Заманська Л. В.

ФАНАТИЗМ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

У наш час кордони між суспільствами, культурами розмиті як ніколи. Зіткнення протилежних ідей, поглядів, традицій, різних способів життя та іншого формують умови для виникнення фанатизму. Хоча, як соціальний феномен, він формується ще з моменту зародження суспільства. Фанатизм може створюватися і навмисне в ім'я влади та бажання тотального контролю. Прикладом подібного можуть слугувати «закриті» групи або навіть цілі суспільства, які об'єднуються проти зовнішнього ворога (який не факт, що існує), серед яких навмисно сіють страх і викликають ворожість до чогось або когось конкретного. Фанатизм – деструктивний феномен. Незалежно від того, який вид він приймає, даний феномен порушує нормальний емоційний і психічний стан людини, спотворює її сприйняття реальності, обмежує її як особистість і представляє справжню загрозу як для самого фанатика, так і для оточуючих його людей. Тому, фанатизм є актуальною проблемою.

Метою даної роботи є ознайомлення і розгляд такого небезпечного феномену як фанатизм. Для того, щоб сформулювати уявлення про фанатизм як соціальний феномен, був розглянутий сам термін «фанатизм», який в культурі стародавнього суспільства розумівся виключно як релігійний і лише з часом цей термін став універсальним. Механізмом фанатизму є так звана «кругова реакція», яка призводить до двох форм: легкої і важкої. Розрізняються за ступенем небезпеки і концентрації на одному об'єкті або явищі. Фанатизм має яскраво виражені ознаки, завдяки яким його можна виділити серед інших явищ: агресивність, «зацикленість», обмеженість інтересів, абсолютна нетерпимість іншої точки зору, ігнорування об'єктивної реальності і наявність певної субкультури. Визначені причини появи даного феномена, говорять про те, що це можуть бути: незадоволення чимось у своєму житті, слабка сила волі, неправильне виховання, психологічні та релігійні причини. Розглянуті види свідчать про те, що фанатизм – універсальне явище, що охоплює, по суті, будь-яку сферу життя людини, до якої вона може відчувати інтерес. Переходячи до способів протистояння фанатизму виявляється, що з ним дуже важко боротися, найголовніше – допомогти людині усвідомити свою «одержимість» і важливість позбавлення від неї.

В результаті були зроблені наступні висновки. 1. Термін «фанатизм» спочатку мав релігійний відтінок, що підкреслював готовність людини жертвувати в ім'я будь-якої релігійної ідеї і беззастережно їй підкорятися; 2. Фанатизм діє таким чином, що не дає концентруватися людині на інших речах, обмежуючи її як особистість, змушуючи повертатися до предмету своєї одержимості; 3. Ознаки фанатизму дають нам чітку картину емоційно нестабільної людини, здатної практично на все, потенційно небезпечної для суспільства; 4. До фанатизму людей підштовхують різні обставини: від незадоволеності і/або невпевненості в собі і своєму житті до незадоволеності оточуючими. 5. Найбільш небезпечними видами фанатизму є політичний і релігійний, а найбільш розповсюдженими – музичний і спортивний. При цьому останні два є цілком прийнятними в суспільстві, так би мовити «побутовими».

6. Боротьба з фанатизмом являє собою вельми складне завдання, тому її краще всього довірити професіоналові. До цього необхідно повністю ізолювати фанатика від об'єкта його одержимості. До фанатизму не варто ставитися з погордою, бо його можна порівняти з наркозалежністю і заслуговує не менше уваги.

*Рекомендовано до друку
– д. соц.н., професором Онищуком В. М.*